

Priprava na obdobje po izteku 1. kjotskega obdobja

Na svetovni pa tudi na evropski ravni že nekaj časa poteka vroča razprava o tem, kako obvarovati podnebje v obdobju po letu 2012, ko se izteče prvo obdobje kjotskega protokola. Ker znanstveniki opozarjajo, da se podnebje spreminja hitreje in nevarneje, kot je bilo pričakovano, obenem pa je gospodarstvenike in odločevalce strah korenitih sprememb, ki so potrebne za obvarovanje planeta, je razprava že dosegla številne mrtve točke. Kljub temu moramo najti rešitev in če začnemo danes, bomo jutri že čutili rezultate. Slovenija je, čeprav majhna, del problema in predvsem rešitve. Zato moramo oblikovati svojo strategijo soočanja s spremenjenimi podnebnimi razmerami.

Kmetijstvo in gozdarstvo

Odpri izzivi na področju kmetijstva in gozdarstva

Ena od najnujnejših tem za razpravo je, kako kmetijstvo prilagoditi glede na že občutne posledice podnebnih sprememb. Ali zamenjati poljščine, spremeniti namakalne sisteme, kako preprečiti škode, ki jih prinašajo ekstremni vremenski dogodki?

Pomembna tema je tudi razprava o potencialih kmetijstva za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Pročila kažejo, da je kmetijstvo že zmanjšalo svoje izpuste za 13 %; kakšni so torej sploh potenciali za nadaljnje zmanjšanje?

Trenutno odprta in za Slovenijo pomembna razprava so biogoriva oz. agrogoriva, ki so ena od rešitev za zmanjšanje izpustov iz prometa. Na prvi pogled idealna rešitev, tako za promet, kot za kmetijstvo, je lahko izredno nevarna in netrajnostna zaradi svojih potencialnih negativnih vplivov na biotsko raznovrstnost, širjenje GSO ali pridelovanje hrane. Ali smo pripravljene tvegati?

Kmetijske subvencije so pogosta tema, ki morda nima veliko zveze s podnebjem, a vendarle se je potrebno vprašati, ali niso ravno te subvencije razlog za povečane izpuste toplogrednih plinov iz kmetijstva?

Izpusti, ki nastajajo zaradi vzreje živali, so vse večji. Npr. na Novi Zelandiji so izpusti toplogrednih plinov zaradi ovac višji od izpustov, ki jih povzročijo ljudje. V Sloveniji stanje ni tako drastično, a se je vseeno potrebno vprašati, ali ne bi manj mesa na naših krožnikih pomembno zmanjšalo naš pritisk na okolje.

Morda nekoliko abstraktna tema, ki pa utegne postati aktualna kmalu, je vključevanje dodatnih ali morda celo vseh toplogrednih plinov v trgovanje z emisijami ter dodatnih sektorjev, ki je trenutno omejeno na CO₂. Ali sploh obstajajo realne možnosti za shemo, ki bi pokrivala kmetijstvo?

Raba lesne biomase je vse popularnejša, kar je dobro za podnebje in v trenutni situaciji tudi za gozdove v Sloveniji. Ali bomo znali racionalno in trajnostno ravnati s tem naravnim virom tudi v prihodnje? Ali ga bomo znali izkoristiti v prid našega gospodarstva?

Tema, ki jo je prav tako vredno izpostaviti za razpravo je, ali je lahko slovenski gozd izgovor za pomanjkanje ali neučinkovito izvajanje drugih ukrepov. Slovenija trenutno svoj gozd predstavlja kot velik ponor CO₂ in se trudi dokazati, da lahko v prihodnje za izpolnjevanje svojih ciljev, uporabi še več ponorov. Ali je to sprejemljiv pristop ali iskanje bližnjic?

preprečevanje - ukrepi s katerimi preprečujemo/zmanjšujemo emisije toplogrednih plinov; primeri: zamenjava navadnih žarnic z varčnimi, raba javnega potniškega prometa, proizvodnja elektrike iz sončne energije namesto iz premoga...

prilagajanje - ukrepi s katerimi se prilagajamo na že vidne posledice segrevanja ozračja oz. na posledice, ki so predvidene, in jih ne moremo več preprečiti; primer: gradnja protipoplavnih sistemov, zamenjava poljščin, obramba proti toči...

iskanje rešitev - raziskave o še neobstoječih ukrepih, tehnologijah, postopkih; iskanje rešitev na področjih, kjer jih še nimamo ali pa obstoječe niso dovolj; primeri: raziskave avtomobilov na alternativni pogon, spodbujanje ljudi od ozaveščenosti k dejanjem, nove tehnologije za pridobivanje elektrike...

Ekološko kmetijstvo v boju proti podnebnim spremembam!

Bolj množično preusmerjanje kmetijstva v ekološko mora postati pomembno orodje v boju proti podnebnim spremembam.

▶ Ekološko kmetijstvo porabi na enoto površine v povprečju 60% fosilne energije manj kot konvencionalno.

▶ Ekološko kmetijstvo prispeva k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov v povprečju za 50%:

- 50% manj CO₂
- 80% manj metana - CH₄
- 99% manj N₂O

▶ Ekološko gospodarjenje s humusom prispeva k vezavi CO₂ v tla.

Potrošniki z nakupom ekoživil spodbujajo širjenje ekološke pridelave in prispevajo k boju proti podnebnim spremembam. Še bolje je, če je nakup ekoživil povezan s kratkimi transportnimi potmi – še najboljše na ekokmetiji v svojem kraju.

V ZDA so izračunali:

Če bi le 10,000 srednje velikih kmetij v ZDA začelo kmetovati ekološko, bi v tleh uskladiščile tolikšno količino ogljika, kot bi jo pomenila odstranitev 1.174.400 avtomobilov ali pa zmanjšanje prevoženih razdalj z avtomobili za 23,5 milijard km.

Če pa bi na sedanjih 64,8 milijonih ha koruzo in sojo začeli pridelovati ekološko, bi s tem ZDA dosegle 73% svojih kjotskih ciljev za zmanjšanje CO₂.

Anamarija Slabe, Inštitut za trajnostni razvoj
www.itr.si

Prispevki kmetijstva

Čeprav kmetijstvo v celotni bilanci slovenskih izpustov toplogrednih plinov predstavlja komaj 10%, vsekakor lahko dodatno izpuste zmanjša, oziroma poveča ponore CO₂ v kmetijska tla.

Lahko pa kot tretjo možnost, prispeva tudi k zmanjšanju rabe fosilne energije (bio-materiali, namesto aluminija, plastike..)

Glavni potenciali, ki jih ima kmetijstvo so naslednji

- ▶ zmanjšati intenzivnost kmetijstva, tako v živinoreji kot rastlinski pridelavi (npr. več proste paše, semenske mešanice ipd.)
- ▶ racionalna in premišljena gnojilna praksa
- ▶ povečati ponor CO₂ v kmetijskih tleh (več humusa, primerna obdelava, optimalen kolobar)
- ▶ dosledno upoštevanje predpisov glede gnojevke
- ▶ uporaba sonaravnih sredstev za varstvo rastlin (manjše emisije pri izdelavi)
- ▶ zmanjšati prometne prevoze pridelkov in hrane, promovirati, da se kmetijski pridelki pojedjo "doma"
- ▶ spodbujati večji delež rastlinsko pridelanih živil v slovenskem jedilniku

V drugo skupino sodijo preusmeritve kmetijstva

- ▶ kmetijstvo bi moralo pridobiti zlasti vlogo ohranjalca kulturne krajine in s tem tudi okolja (zlasti tal in voda)
- ▶ pridelava rastlin za zamenjavo materialov (embalažni in drugi)
- ▶ pridelava biofarmaceutikov
- ▶ pridelava energijskih rastlin (ogrščica ipd.), a le v zmerni meri
- ▶ povečanje izrabe lesne biomase (npr. vaške toplarne).

dr. Lučka Kajfež Bogataj, Biotehniška fakulteta, UL

Projekt *Priprava na obdobje po izteku 1. kjotskega obdobja* izvaja Focus društvo za sonaraven razvoj v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor. Namen projekta je pripraviti kakovostna izhodišča za podnebno strategijo Slovenije za obdobje po izteku prvega kjotskega obdobja (t. j. po letu 2012). Za doseganje namena želimo skozi projekt odpreti širšo razpravo o post 2012 obdobju v Sloveniji, identificirati potrebne in realistične ukrepe za nadaljnje zmanjševanje emisij TGP, preveriti sprejemljivost predlaganih ukrepov za ljudi in graditi politično podporo procesu. Več o projektu je na www.focus.si.

focus
društvo za sonaraven razvoj

Maurerjeva 7
1000 Ljubljana
tel: 041 291091
info@focus.si
www.focus.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska c. 48, P.P.653, 1001 Ljubljana, Slovenija
Telefon: (01) 47 87 400 • Telefaks: (01) 47 87 422